

מטעם 111 לפרשת וישב רמזים בטעמי המקרא צפרקה

מהספר העתידי **רמזי טעם עם טעם לשב"ח** מאת שלום המאירי, אשמח לתגובות במייל: shalom303@gmail.com

לע"נ אמי מורתי מי שרה אסתר בת הרב שמואל מאיר הכהן (מהרש"מ הכהן הולנדר) נלב"ע כ"ה בכסלו התשס"ז. לכבוד בת מצוה דבורה גוטליב עמ"ש.

ויאמר אליהם **שְׁמַעוּ-נָא** (זקף גדול) הַחֲלוֹם הַזֶּה אֲשֶׁר חִלַּמְתִּי (בראשית לז, ו)

בפסוק ח' נאמר: "וַיֹּסֶפוּ עוֹד שְׁנָא אֹתוֹ עַל חִלְמֹתָיו וְעַל דְּבָרָיו". **רמב"ן** מסביר שהכוונה גם לצורה בה סיפר יוסף את החלום: "וטעם על חלומותיו ועל דבריו - שהיו שונאים אותו על החלומות, וגם על הסיפור שהוא מספר אותו להם כמתהלל, כמו שאמר שמעו נא החלום הזה אשר חלמתי".

רבי דוד פראנסיי מבאר¹ רמז לדברי הרמב"ן בטעם: **שְׁמַעוּ-נָא** מוטעמת בטעם **זקף גדול** שהוא **בהרמת קול**, שזה מורה שסיפר להם כמתהלל, כמו שכתב הרמב"ן ז"ל.

באופן דומה מבאר² **רבי אלטר סעדון**: הרי כבר כתוב בפסוק לפני כן 'ויגד לאחיו' משמע שכבר סיפר להם את החלום, ולמה שוב אומר להם שמעו נא החלום הזה אשר חלמתי? ואפשר שבתחלה אמר להם חלמתי חלום, והתחיל לספר אותו להם והם משנאתם אותו לא רצו להטות אוזן להקשיב לדבריו ואז קרא להם **בְּקוֹל שְׁמַעוּ-נָא** החלום אשר חלמתי ר"ל הקשיבו נא לדברי ושמעו את החלום אשר אני אומר לכם. ויתכן שלכן בא בתבית **שְׁמַעוּ-נָא** טעם **זקף גדול** להורות שקרא להם **בְּקוֹל גדול לזקוף את אזניהם** לשמוע דבריו ולהקשיב לחלומם.

רבי יחיאל זק"ש מבאר³: **שְׁמַעוּ-נָא** **בזקף גדול** כי אמר להם שחלם שהוא **נזקף זקיפה גדולה**.

ויאמר אליהם **שְׁמַעוּ-נָא** (זקף גדול) הַחֲלוֹם הַזֶּה אֲשֶׁר חִלַּמְתִּי (בראשית לז, ו)

רבי איסר דב הכהן קוק מבאר⁴ שהטעם רומז שהיתה זו **נבואה מה'** שיוסף היה חייב לאומרה: טעם זקף גדול בתבית **נָא** אשר ידוע שרומזת למנין שם הוי"ה⁵ ומשמע שקשור בגדר סיפור החלום, מדין מניעת כובש נבואתו, כנרמז בהפטרה⁶ 'אריה שאג מי לא ירא' (זה יהודה), 'ה' דבר מי לא ינבא' (זה יוסף). וזהו דקאמר שמעו נא את דבר ה' אשר בחלום זה. ומושרש הוא בקול יעקב של 'קום נא' דפרשת הברכות, היינו שכל שארע ליעקב ארע ליוסף משום שהוא הבכור ובתורת שכזה צריך לשמוע את קולו ולהשתעבד לו. ובחלום שני של שמש וירח משתחווים שכולל את אביו שעתיד לבוא למצרים אליו נאמר חלמתי חלום 'עוד' כפי שעתיד אביו ששמר את הדבר לומר 'עוד' יוסף חי אלקה ואראנו בזמן קיום אותו חלום 'עוד'⁷.

¹ אפד בד, רבי דוד פראנסיי, אזמיר תרמד, דף כד עא.

² והגדת לבנר, רבי אלטר סעדון, ירושלים תשסו, עמ' כד.

³ דברי יחיאל, רבי יחיאל זק"ש, ירושלים תשע"ד.

⁴ דרכיה דרכי נועם א, רבי איסר דב קוק, טבריה תשסו, עמ' צו.

⁵ הטעם מורכב משתי אותיות י' ואות ו' כגימטריה של שם הוי"ה.

⁶ עמוס ג, ח:אָרְיָה שָׁאָג מִי לֹא יִרְא אֲדָנִי יְיָ דָּבָר מִי לֹא יִנְבֵּא.

⁷ באור נוסף שלו ראה באר מרים בפסוקי התורה, רבי איסר דב קוק, טבריה תשעג, עמ' קא, שהטעם רומז ל"אנא ה' הושיעה נא".

מטעם 111 לפרשת וישב רמזים בטעמי המקרא צפרקה

מהספר העתידי **רמזי טעם עם טעם לשב"ח** מאת שלום המאירי, אשמח לתגובות במייל: shalom303@gmail.com

וְהִנֵּה אֲנִיחֶנּוּ (תלישא גדולה אזלא גרש) מְאַלְמִים אֲלֵמִים בְּתוֹךְ הַשְּׂדֵה וְהִנֵּה קָמָה אֲלֵמְתִי וְגַם נִצְבָה וְהִנֵּה תִסְבִּינָה אֲלֵמְתִיכֶם וְתִשְׁתַּחֲוֶינָה לְאֵלֵמְתִי (בראשית לו, ז)

מדוע הוטעמו התיבות **וְהִנֵּה אֲנִיחֶנּוּ** בטעמים רמים אלה?

רבי זונדל קרוזר מבאר⁸ אפשר שהטעמים (תלישא גדולה אזלא גרש) באו **להדגיש** שאנחנו כולנו בלי יוצא מן הכלל, והיינו גם יהודה שהוא המלך, גם הוא נשתתף בזה ליכנע ליוסף והיינו שאין בחלומנו כמרידה במלכות יהודה שהרי הוא בעצמו נשתתף.

רבי חיים אלתר פאנעט מבאר⁹: על פי הזוהר הקדוש, תלשא הוא נטריקון תל-שא נושאת את התל, והיינו לשון נשיאות, רמז לחז"ל שהחלום מורה שעתיד למלוך.

וְהִנֵּה (תביר) קָמָה אֲלֵמְתִי וְגַם נִצְבָה (בראשית לו, ז)

רבי עקיבה יהוסף שלעזינגער מבאר¹⁰: אמרו רז"ל "הַאֲמָנָם אֵלֶם, מה אומנתו של אדם בעוה"ז ישים עצמו כאילם" (חולין פ"ט עא), ואמרו (גיטין לו עב) "הנעלבים ואינם עולבים שומעים חרפתם ואינם משיבים עליהם הכתוב אומר ואוהביו כצאת השמש בגבורתו" וגו'. והנה יוסף סבל הרבה עלבונות מהם ושתק, והיא שעמדה לו, ונרמז בזה **וְהִנֵּה קָמָה אֲלֵמְתִי**, ע"י שהייתי כיונת אלים¹¹ קמתי וגם נצבה. ע"כ.

ונרמז בטעמים: **וְהִנֵּה** (תביר) קָמָה אֲלֵמְתִי, ע"י שנהג בענוה (תביר) ולא ענה למחרפיו, קם וניצב.

שלום המאירי

וְהִנֵּה תִסְבִּינָה אֲלֵמְתִיכֶם **וְהִשְׁתַּחֲוֶינָה** (טפחא) לְאֵלֵמְתִי (בראשית לו, ז)

רבי חיים אלתר פאנעט מבאר¹² שהטעם **וְהִשְׁתַּחֲוֶינָה** (טפחא), **חמש** אצבעות של כף היד - טפח¹³, רומז למה שאמרו חז"ל כאן¹⁴ **שחמשה פעמים הם עתידים להשתחוות לו**.

⁸ **אור החמה** בראשית, רבי זונדל קרוזר, ירושלים תשס"ג.

⁹ **תפוחי חיים** על טעמי המקרא, רבי חיים אלתר פאנעט מקרלסבורג ואב"ד רמת אביב, ירושלים תשנט.

¹⁰ **תורת יחיאל בראשית**, רבי עקיבה יהוסף שלעזינגער, ירושלים תשלא, עמ' שמ.

¹¹ מעיר שם: עיין גם אסתר רבה ו': זרעה של רחל תפסו פלך שתיקה.

¹² **תפוחי חיים** על טעמי המקרא, רבי חיים אלתר פאנעט מקרלסבורג ואב"ד רמת אביב, ירושלים תשנט.

¹³ מבאר במבוא, כמו כף היד שיש בה חמש אצבעות ועי' תוס' סוכה י"ג ד"ה בשלש שמיה אגוד וז"ל אע"ג דבעלמא שלשה הוי איגוד האי קרא דואגודתו על ארץ יסדה שדרשוהו על חמשה אין מיתוקם אלא בחמשה משום דכתיב אף ידי יסדה ארץ וביד יש חמשה אצבעות עכ"ל.

¹⁴ **במדרש רבה בראשית** - פרשה פד פסקה י [ט]: "והנה קמה אלומתי וגם נצבה והנה תסובינה אלומתיכם כנגד ה' פעמים שהן עתידין להשתחוות לו". (ראה שם בפירוש **מתנות כהונה**). חמש לשונות השתחוואה ונפילה נזכרות לקמן: (מ"ב ו'): ויבאו אחי יוסף וישתחוו לו אפים ארצה. (מ"ג כ) וישתחוו לו ארצה. (מ"ג כ"ח) ויקדו וישתחוו. (מ"ד י"ד) ויפלו לפניו ארצה. (מד, נ') וילכו גם אחיו ויפלו לפניו. אמנם ראה **רבנו בחיי** (כאן): "ותמצא בכתוב **שלש** פעמים 'והנה' כנגד שלש פעמים שהוצרכו לרדת למצרים להשתחוות לאלומתי, והיה להם הכנעה לפניו", בהמשך לדברי **רבנו בחיי** נראה להוסיף שהמלה "הנה" או "והנה" נמצאת **חמש פעמים** בשני החלומות של יוסף.